

PHÁT TRIỂN KINH TẾ XANH Ở VIỆT NAM THEO HƯỚNG BỀN VỮNG

● NGUYỄN THỊ KIM THU

TÓM TẮT:

Phát triển kinh tế xanh là xu hướng tất yếu của nền kinh tế thế giới hiện tại và trong tương lai trước tình hình biến đổi khí hậu ngày càng tiêu cực, tài nguyên thiên nhiên bị tàn phá nghiêm trọng. Các doanh nghiệp lớn ở nhiều lĩnh vực tại Việt Nam cũng không nằm ngoài xu hướng này và xem đây là “chìa khóa” cho chiến lược phát triển dài hạn trong tương lai... Bài viết trình bày tổng quan về kinh tế xanh và những phương hướng phát triển kinh tế xanh bền vững ở Việt Nam.

Từ khóa: kinh tế xanh, phát triển, bền vững.

1. Đặt vấn đề

Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh giai đoạn 2021-2030, tầm nhìn 2050 được Chính phủ ban hành thể hiện cam kết mạnh mẽ của Việt Nam trong thực hiện phát triển bền vững, thông qua các hành động thiết thực, cụ thể. Tại hội nghị Liên Hợp quốc về biến đổi khí hậu năm 2021 (COP26), Thủ tướng Chính phủ Phạm Minh Chính đã nêu cam kết của Việt Nam trong việc “sẽ xây dựng và triển khai các biện pháp giảm phát thải khí nhà kính mạnh mẽ hơn nữa bằng nguồn lực của mình, cùng với sự hợp tác và hỗ trợ của cộng đồng quốc tế, cả về tài chính và chuyển giao công nghệ, trong đó có thực hiện các cơ chế theo Thỏa thuận Paris, để đạt mức phát thải ròng bằng 0 vào năm 2050”. Nền kinh tế xanh ngày nay xuất hiện như một lựa chọn tất yếu cho việc phát triển kinh tế, tạo việc làm và chống đói nghèo. Tại Việt Nam, “nền kinh tế xanh” là một khái niệm còn mới. Những năm gần đây, Chính phủ đã chú trọng về “nền kinh tế xanh” khuyến khích các doanh nghiệp phát triển theo xu hướng này,

hướng tiếp cận mới trong việc phát triển nền kinh tế quốc gia theo chiều sâu và bền vững. Bài viết phân tích thực trạng phát triển kinh tế xanh ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay, nhằm đưa ra các giải pháp phát triển kinh tế xanh, hướng tới sự phát triển bền vững, đạt mục tiêu hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội, bảo vệ môi trường.

2. Thực trạng phát triển kinh tế xanh tại Việt Nam hiện nay

Kinh tế xanh là sự kết hợp giữa 3 yếu tố kinh tế, môi trường và xã hội, mang tính chất bền vững hướng đến phát triển cuộc sống của cộng đồng xã hội con người, đồng thời những hoạt động này thân thiện với môi trường.

Trong nền kinh tế xanh, tài nguyên môi trường là yếu tố quan trọng mang tính chất quyết định đến sự phát triển kinh tế, cải thiện chuỗi giá trị, đem lại sự ổn định và thịnh vượng lâu dài. Bảo vệ môi trường, quản lý và sử dụng bền vững tài nguyên thiên nhiên, ứng phó với biến đổi khí hậu được xem là vấn đề then chốt của kinh tế xanh. Nhà nước và

khu vực tư nhân tập trung ưu tiên đầu tư vào các hoạt động kinh tế, cơ sở hạ tầng, công trình có tác dụng đảm bảo mục tiêu giảm thiểu ô nhiễm và phát thải carbon; nâng cao hiệu quả sử dụng tài nguyên, năng lượng; ngăn ngừa mất đa dạng sinh học và các dịch vụ của hệ sinh thái.

Trong hơn 2 thập kỷ qua, Việt Nam phải chịu tác động nặng nề của biến đổi khí hậu, suy thoái đất canh tác, bão lũ và một trong những nguyên nhân căn bản đó đến từ thực trạng tỷ lệ rừng suy giảm.

Trên thực tế, Việt Nam đã triển khai nhiều hoạt động liên quan đến sản xuất và tiêu dùng bền vững, trong đó tiêu dùng xanh ngày càng được quan tâm nhiều hơn. Nhiều văn bản liên quan đã được ký kết như: Tuyên ngôn quốc tế và Kế hoạch hành động quốc gia về sản xuất và tiêu dùng bền vững (1999), các văn bản pháp luật liên quan đến bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng; Luật Sử dụng năng lượng tiết kiệm, hiệu quả; Tuyên ngôn quốc tế về sản xuất sạch hơn (1999).

Các chương trình liên quan đến sản phẩm xanh như chương trình cấp nhãn sinh thái, nhãn tiết kiệm năng lượng, nhãn sinh thái cho ngành Du lịch cũng được triển khai. Đặc biệt là, Chiến lược Quốc gia về tăng trưởng xanh thời kỳ 2011 - 2020 và tầm nhìn đến năm 2050 là cơ sở pháp lý quan trọng để xây dựng các chính sách liên quan đến tiêu dùng xanh ở Việt Nam trong giai đoạn tới.

Định hướng và mục tiêu xanh hóa nền kinh tế được thể hiện chi tiết tại Quyết định số 1393/QĐ-TTg ngày 25/9/2012 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Chiến lược Quốc gia về tăng trưởng xanh thời kỳ 2011 - 2020 và tầm nhìn đến năm 2050. Đây là chiến lược quốc gia đầu tiên, toàn diện về lĩnh vực phát triển kinh tế xanh ở Việt Nam.

Do có chủ trương đúng đắn của Đảng và Nhà nước, nên tốc độ tăng trưởng kinh tế của Việt Nam duy trì ở mức trung bình khoảng 5,95%/năm trong giai đoạn từ năm 2012 - 2020.

Việt Nam đang tiếp tục đổi mới, đẩy mạnh chuyển đổi mô hình tăng trưởng theo chiều sâu, đề cao chất lượng và hiệu quả, đồng thời nỗ lực hết sức mình để phục hồi hậu Covid-19. Nhờ có nền tảng

vững chắc, nền kinh tế Việt Nam đã thể hiện sức chống chịu đáng kể trong những giai đoạn khủng hoảng, mới đây là đại dịch Covid-19. Tăng trưởng GDP giảm xuống 2,58% vào năm 2021 do sự xuất hiện của biến thể Delta nhưng dự kiến sẽ phục hồi lên 6,7% vào năm 2022.

Trong suốt chặng đường hơn 10 năm triển khai và thực hiện kinh tế xanh, với sự chỉ đạo của Đảng và Nhà nước cùng với nhận thức của cộng đồng xã hội về tầm quan trọng của kinh tế xanh, cho đến nay, nền kinh tế Việt Nam đã có những tiến bộ vượt bậc: hành vi sản xuất và tiêu dùng có nhiều thay đổi đáng kể và được cải thiện tích cực; ngày càng có nhiều hành động thiết thực đóng góp vào việc phát triển kinh tế xanh; đời sống của người dân không ngừng được cải thiện và nâng cao, nhiều khu đô thị nổi lên, đặc biệt là hình thành các vùng nông thôn mới.

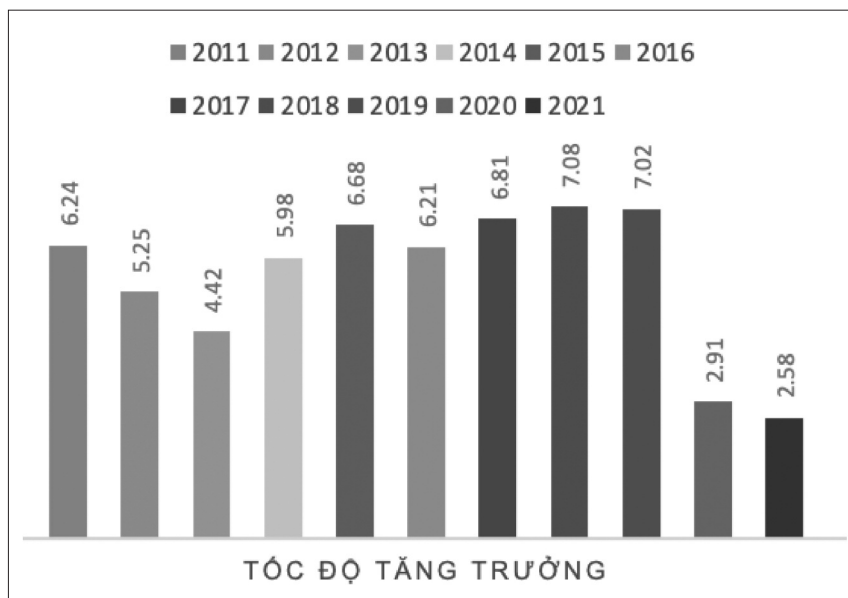
Căn cứ vào sự chỉ đạo của Chính phủ qua từng giai đoạn, việc thực hiện nền kinh tế xanh ở Việt Nam đã đạt được một số thành tựu đáng ghi nhận. (Hình 1)

Tốc độ tăng trưởng kinh tế của Việt Nam trong giai đoạn 2011 - 2021 dao động ở mức trung bình là 5,65%. Nhìn chung, tăng trưởng kinh tế Việt Nam năm 2020 và 2021 có sự sụt giảm đáng kể, nguyên nhân chính là do sự ảnh hưởng từ dịch bệnh Covid-19, đặc biệt trong quý 3/2021 phần lớn các tỉnh, thành của cả nước phải thực hiện giãn cách xã hội để phòng, chống dịch bệnh. Tuy nhiên, tốc độ tăng trưởng kinh tế của Việt Nam qua các năm 2020 và 2021 vẫn luôn dương.

Theo dữ liệu GDP của IMF và dữ liệu tăng trưởng kinh tế của cơ quan thống kê thuộc các quốc gia công bố, GDP Việt Nam năm 2021 xấp xỉ 352 tỷ USD, xếp vị trí thứ 5. Các nước thuộc top 3 bao gồm Indonesia, Thái Lan và Philippines, thứ hạng này không có biến động so với năm 2020 (VCCI, 2022).

Theo đánh giá của Tổng cục Thống kê, năm 2021, Việt Nam chịu tác động mạnh mẽ từ đại dịch Covid-19, đặc biệt là hoạt động thương mại và dịch vụ nhưng tăng trưởng kinh tế của Việt Nam vẫn đạt

Hình 1: Tốc độ tăng trưởng kinh tế của Việt Nam giai đoạn 2011 - 2021

Nguồn: Tổng cục Thống kê Việt Nam

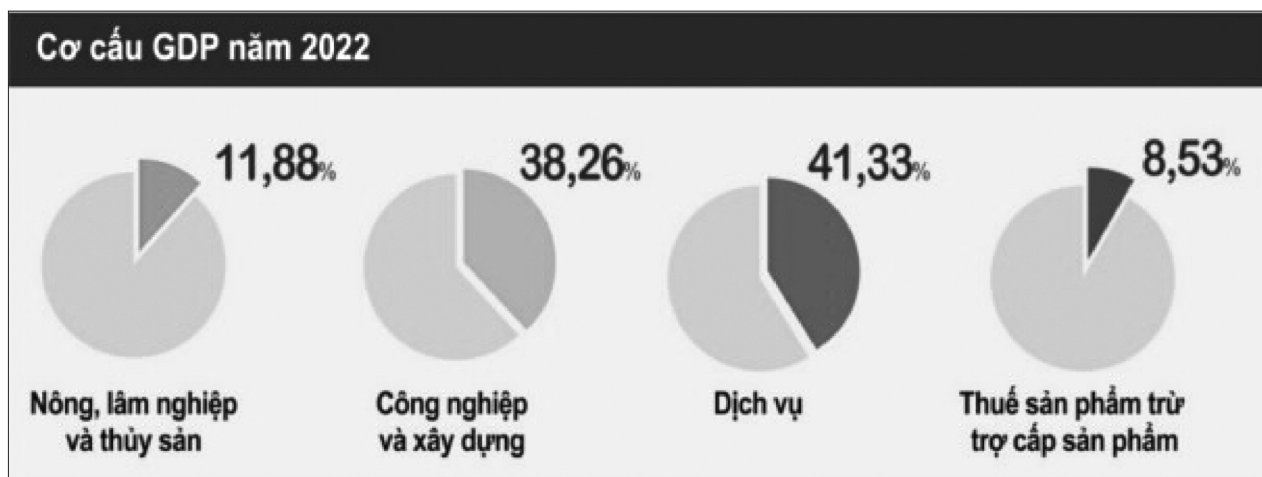
2,58%, giảm không đáng kể so với năm 2020. Cơ cấu kinh tế Việt Nam năm 2021 được đóng góp chủ yếu từ khu vực dịch vụ và công nghiệp. So với các năm trước đó, cơ cấu kinh tế Việt Nam năm 2021 có sự chuyển dịch theo hướng tích cực, tăng tỷ trọng ngành công nghiệp và dịch vụ, giảm dần tỷ trọng ngành nông, lâm nghiệp và thủy sản, xu hướng này phù hợp với định hướng phát triển kinh tế xanh của Chính phủ. (Hình 2)

kiệm năng lượng, giảm phát thải CO₂ đối với các ngành công nghiệp nặng...

Đồng hành với quá trình phát triển kinh tế xanh ở Việt Nam, thời gian qua, Ngân hàng Thế giới đã tích cực hỗ trợ cho Việt Nam trong nhiều lĩnh vực, đặc biệt là việc đầu tư vốn vào các dự án về công nghiệp xanh, năng lượng xanh, phát triển cơ sở hạ tầng, quản lý môi trường đô thị và ứng phó với biến đổi khí hậu. Kể từ năm 1994 cho đến nay, Ngân

Để có được những thành tựu ban đầu trong mục tiêu xanh hóa nền kinh tế, phải kể đến vai trò quan trọng của Chính phủ trong việc tích cực hỗ trợ và tạo điều kiện cho doanh nghiệp trong nước nắm bắt kịp thời diễn biến của thị trường trong nước và quốc tế, từ đó nâng cao năng lực cạnh tranh cho doanh nghiệp. Bên cạnh đó, cơ quan Nhà nước còn đưa ra nhiều biện pháp khuyến khích các doanh nghiệp tiếp cận và áp dụng mô hình nông nghiệp xanh, phát triển công nghiệp xanh, phát triển năng lượng tái tạo và tiết

Hình 2: Cơ cấu nền kinh tế Việt Nam năm 2022

Nguồn: Tổng cục Thống kê Việt Nam

hàng Thế giới đã cam kết hỗ trợ Việt Nam hơn 25,3 tỷ USD trong phát triển đất nước.

Việc phát triển kinh tế xanh đã có ảnh hưởng tích cực đến lao động trong nước, cơ cấu lao động Việt Nam có xu hướng chuyển dịch rõ nét theo hướng phi nông nghiệp. Xu hướng này phù hợp với mục tiêu xanh hóa nền kinh tế, góp phần bổ sung và phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao cho việc ứng dụng các thành tựu của cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư vào phát triển kinh tế quốc gia.

3. Những vấn đề đặt ra cho phát triển kinh tế xanh tại Việt Nam

Nguồn lực tài chính cho mục tiêu xanh hóa nền kinh tế của Việt Nam còn khá hạn chế trong bối cảnh ngân sách nhà nước hạn hẹp cùng với ảnh hưởng nặng nề từ đại dịch Covid-19. Bên cạnh đó, xung đột quân sự Nga - Ukraine cùng với những biến động và bất ổn từ nền kinh tế thế giới đã có tác động không nhỏ đến kinh tế vĩ mô của Việt Nam. Những sự kiện này làm cho quá trình hồi phục kinh tế Việt Nam trở nên khó khăn hơn, nguy cơ xuất hiện nhiều rủi ro, yêu cầu các nhà hoạch định chính sách không chỉ đảm bảo mục tiêu phát triển bền vững mà còn phải khắc phục những khó khăn trước mắt. Chất lượng nguồn lao động cho nền kinh tế xanh tại Việt Nam chưa đáp ứng được yêu cầu về trình độ khoa học công nghệ cao của chiến lược phát triển kinh tế xanh. So với thế giới, dây chuyền sản xuất và công nghệ ở Việt Nam phần lớn đã cũ và lỗi thời, tiêu tốn khá nhiều nhiên liệu và năng lượng. Do đó, việc áp dụng dây chuyền sản xuất hiện đại và công nghệ tiên tiến vào nền kinh tế xanh là thách thức lớn cho Việt Nam, rất cần có nguồn nhân lực chất lượng cao đảm nhiệm. Đồng thời, sự tư vấn và hỗ trợ từ các nước phát triển trên thế giới là điều rất cần thiết cho Việt Nam trong quá trình áp dụng khoa học và công nghệ mới.

Về hành lang pháp lý, mặc dù Chính phủ cũng đã ban hành và phê duyệt các chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh và phát triển bền vững theo từng thời kỳ. Tuy nhiên, hệ thống pháp luật vẫn chưa thật sự đồng bộ, chưa có văn bản pháp luật cụ

thể quy định về năng lượng xanh và năng lượng tái tạo; cần ban hành luật mới về phát triển công nghiệp và bảo vệ môi trường... Bên cạnh đó, công tác quản lý thực hiện chiến lược phát triển kinh tế xanh ở các ngành, vùng và địa phương trên cả nước chưa thật sự liên kết và thống nhất với nhau.

4. Giải pháp nâng cao hiệu quả phát triển kinh tế xanh

Tại Việt Nam, kể từ năm 2000, đã bắt đầu làm quen với xu hướng phát triển kinh tế xanh của thế giới, một số ít các dự án năng lượng xanh được triển khai ở dạng thử nghiệm. Sau một thời gian tìm hiểu và học tập kinh nghiệm của các quốc gia về phát triển kinh tế xanh, Việt Nam nghiên cứu và triển khai dự án 3R (Reduce - giảm thiểu, Reuse - tái sử dụng, Recycle - tái chế), quá trình và kết quả nghiên cứu được các chuyên gia nước ngoài đánh giá tốt về mặt lý thuyết. Tiếp nối sự phát triển năng lượng xanh của các quốc gia trên thế giới, Việt Nam cũng đang triển khai các dự án năng lượng sinh học...

Với lợi thế nằm trong khu vực nhiệt đới, gió mùa, có nguồn năng lượng mặt trời dồi dào, năng lượng gió phong phú, sinh vật tăng trưởng nhanh là lợi thế sẵn có cho Việt Nam tham gia vào các chương trình mục tiêu thiên niên kỷ để hướng tới xây dựng một “nền kinh tế xanh” phát triển bền vững. Giải pháp đưa ra để phát triển kinh tế xanh ở Việt Nam bao gồm:

Việt Nam cần nhanh chóng hoàn thiện văn bản pháp luật về tăng trưởng xanh cũng như vấn đề phát triển nền kinh tế xanh, đặc biệt chú trọng cải thiện tính hiệu quả trong việc thực thi chủ trương và chính sách về phát triển kinh tế xanh. Chính phủ Việt Nam có thể tham khảo Luật khung về tăng trưởng xanh của Chính phủ Hàn Quốc. Việc ban hành và thực thi văn bản luật liên quan có ý nghĩa rất lớn đến quá trình thực hiện Chiến lược quốc gia về tăng trưởng xanh của Việt Nam, đảm bảo việc phát triển kinh tế xanh luôn đi cùng với một môi trường xanh và phát triển bền vững.

Chính phủ cần đầu tư nguồn lực nhiều hơn nữa cho phát triển năng lượng, hạn chế sử dụng năng

lượng hóa thạch, chuyển sang năng lượng xanh và năng lượng tái tạo, thực hành chính sách tiết kiệm năng lượng, góp phần hạn chế ô nhiễm môi trường. Để thực hiện mục tiêu tăng trưởng xanh, Chính phủ cần tập trung vào 3 yếu tố chính, đó là: môi trường, giảm carbon và phát triển năng lượng tái tạo.

Dựa trên kinh nghiệm của các nước đã đạt được những thành tựu nổi bật về tăng trưởng xanh và phát triển kinh tế xanh thì việc giao lưu, hợp tác với cộng đồng quốc tế là điều rất cần thiết. Thông qua mối quan hệ với cộng đồng quốc tế, Việt Nam sẽ có cơ hội nhận được sự hỗ trợ không chỉ về vấn đề khoa học và công nghệ mà còn góp phần thúc đẩy việc huy động nguồn vốn đầu tư theo hướng tăng trưởng xanh (mô hình khu công nghiệp xanh và tự động hóa, phát triển hạ tầng giao thông, năng lượng xanh và sạch,...), giải quyết vấn đề về biến đổi khí hậu, không ngừng cải thiện và đảm bảo chất lượng môi trường sống cho người dân.

Việt Nam cần đẩy nhanh hơn nữa về bài toán thuế carbon trong xu hướng phát triển kinh tế xanh. Bởi lẽ, Việt Nam là thị trường xuất khẩu của hầu hết các loại sản phẩm, hàng hóa đến các nước phát triển. Do đó, khi các nước Mỹ và khu vực châu Âu hay các nước tiên tiến khác đã trung hòa hàm lượng carbon mà Việt Nam chưa làm được, đó sẽ là một điểm trừ cho Việt Nam. Tại Việt Nam, thuế carbon là một thuật ngữ khá mới mẻ, đây là một công cụ quan trọng của nền kinh tế tuần hoàn. Việc đánh thuế carbon là giải pháp hiệu quả để giảm lượng

phát thải khí CO₂ ở mỗi quốc gia. Cùng với đó, việc thu thuế carbon góp phần gia tăng thêm nguồn thu ngân sách nhà nước, Chính phủ có thể sử dụng nguồn thu này để đầu tư trở lại cho việc bảo vệ và nâng cao chất lượng môi trường, đảm bảo mục tiêu tăng trưởng xanh và carbon thấp.

5. Kết luận

Phát triển kinh tế đặt ra thách thức lớn cho các quốc gia trong việc hướng tới nâng cao chất lượng cuộc sống, đáp ứng được nhu cầu xã hội và đảm bảo một môi trường bền vững. Một nền kinh tế xanh với những khu công nghiệp xanh ít khói bụi, sử dụng các nguồn năng lượng mới thân thiện với môi trường, những vành đai xanh, những khu du lịch sinh thái quy mô nhằm thiết lập lại hệ sinh thái cân bằng đang là xu hướng phát triển chung của tất cả các quốc gia trên thế giới. Ở Việt Nam, xu hướng phát triển kinh tế xanh mới đang ở xuất phát điểm. Với lợi thế của nước đi sau, Việt Nam hoàn toàn có thể phát triển một nền kinh tế xanh toàn diện, hướng tới sự phát triển bền vững, đạt mục tiêu hài hòa giữa tăng trưởng kinh tế, bảo đảm an sinh xã hội, bảo vệ môi trường.

Một nền kinh tế xanh với những khu công nghiệp xanh, ít khói bụi, sử dụng các nguồn năng lượng mới thân thiện với môi trường, những vành đai xanh, những khu du lịch sinh thái quy mô, nhằm thiết lập lại hệ sinh thái cân bằng đang là xu hướng phát triển chung của tất cả các quốc gia trên thế giới, trong đó có Việt Nam ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

1. Viện Chiến lược Chính sách Tài nguyên và Môi trường (2011), *Hướng tới nền kinh tế xanh, lộ trình cho phát triển bền vững và xóa đói giảm nghèo*, Báo cáo tổng hợp phục vụ các nhà hoạch định chính sách, NXB Nông nghiệp.
2. Nguyễn Thế Chinh (2011), Chuyển đổi phương thức phát triển kinh tế theo hướng nền kinh tế xanh ở Việt Nam, Cổng thông tin của Viện Chiến lược, Chính sách Tài nguyên và Môi trường. truy cập tại: <https://isponre.gov.vn/en/news/policy-dialogues/chuyen-doi-phuong-thuc-phat-trien-kinh-te-theo-huong-nen-kinh-te-xanh-o-viet-nam-869.html>>

3. Nguyễn Hoàng Oanh, Trương Thị Nam Thắng (2009), *Xu thế phát triển kinh tế xanh trong và sau khủng hoảng kinh tế - tài chính toàn cầu và khuyến nghị chính sách cho Việt Nam*. Báo cáo nghiên cứu chính sách của Bộ Ngoại giao Việt Nam.
4. Nguyễn Tuấn Phong (2021), Phát triển kinh tế xanh ở Việt Nam giai đoạn 2021 - 2025, *Tạp chí Kinh tế tài chính Việt Nam*, số 4, truy cập tại https://mof.gov.vn/webcenter/portal/vclvcstc/pages_r/l/chí-tiet-tin?dDocName=MOFUCM221681>
5. Đoàn Thị Cẩm Thu (2022), Phát triển kinh tế xanh: Kinh nghiệm quốc tế và bài học đối với Việt Nam, *Tạp chí Ngân hàng*, truy cập tại <https://tapchinganhang.gov.vn/phat-trien-kinh-te-xanh-kinh-nghiem-quoc-te-va-bai-hoc-doi-voi-viet-nam.htm>>

Ngày nhận bài: 17/12/2022

Ngày phản biện đánh giá và sửa chữa: 17/1/2023

Ngày chấp nhận đăng bài: 29/1/2023

Thông tin tác giả:

ThS. NGUYỄN THỊ KIM THU

Khoa Lý luận chính trị

Trường Đại học Tài nguyên và Môi trường Hà Nội

DEVELOPING THE GREEN ECONOMY SUSTAINBLY IN VIETNAM

● Master. **NGUYEN THI KIM THU**

Faculty of Political Theory

Hanoi University of Natural Resources and Environment

ABSTRACT:

Developing green economy has become an inevitable trend of the world economy in terms of increasingly severe consequences of climate change and serious depletion of natural resources. Large enterprises in different fields in Vietnam are also consider the green economic development as their key long-term development strategies in the coming time. This paper presents an overview of the green economy and directions for sustainable green economic development in Vietnam

Keywords: green economy, development, sustainability.